

A Fővárosi Ítéltábla a Szekér Ügyvédi Iroda (felperesi jogi képviselő címe., ügyintéző: dr. Szekér Gyula ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a Gere Ügyvédi Iroda (alperesi jogi képviselő címe., ügyintéző: dr. Gere István ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) II. rendű alperes ellen vételár megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2019. november 22-én kelt és a 74.G.41.671/2018/52. számú végzéssel kijavított 74.G.41.671/2018/51-II. számú ítélete ellen a felperes által 53. sorszámon benyújtott folytán indult másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság a 2017. december 7-én kelt 74.G.42.218/2016/41. számú, az I. rendű alperest fizetésre kötelező ítéletét a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.101/2018/5-II. számú végzésével a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felperest, hogy az addigi nyilatkozataiban fennálló ellentmondásokat oldja fel, mivel az eshetőleges személyi halmazatban előterjesztett keresetváltoztatása érdemi tárgyalásra nem alkalmas és a II. rendű alperessel szemben is terjesszen elő az 1952. évi III. tv. (rPp.) 121. § (1) bekezdés e) pontjának teljes egészében megfelelő határozott kereseti kérelmet.

A kereseti kérelem és ellenkérelem

[2] A megismételt eljárásban a felperes módosított keresetében elsődlegesen az I. és II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését kérte 80.118.868 forint és ennek 2016. március 4-től a kifizetésig terjedő időre eső évi 20%-os mértékű összegének, mint késedelmi kötbérnek a megfizetésére, másodlagosan kérte, hogy a bíróság kötelezze egyetemlegesen az I. és II. rendű alperest 80.118.868 forint és ennek 2016. március 4-től a kifizetésig terjedő

időre eső, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata megfizetésére, harmadlagos kereseti kérelme pedig az I. rendű alperes 80.118.868 forint és annak 2016. március 4-től a kifizetésig járó évi 20% mértékű összege, mint késedelmi kötbér megfizetésére irányult. Mindhárom esetben igényt tartott perköltség megfizetésére is. Elsődleges kereseti kérelmét a 2013. évi V. tv. (Ptk.) 6:519. §-a alapján szerződésen kívül okozott kár megtérítése címén, késedelmi kötbérrel növelten igényelte, másodlagos kereseti kérelmét ugyancsak szerződésen kívüli károkozás címén terjesztette elő annyiban eltérve az elsődleges keresettől, hogy a járulékokat a késedelmi kamat Ptk. 6:48. §-a szerinti mértékében jelölte meg. Tőkekövetelését mind az elsődleges, mind a másodlagos kereset szerint az I. rendű alperessel szemben kibocsátott számlák összegében határozta meg. Harmadlagos kereseti kérelmét az I. rendű alperessel szemben vételár hátralék jogcímén terjesztette elő.

[3] Kártérítési keresetét arra alapította, hogy az I. rendű alperessel szemben vételár jogcímén fennálló számlaköveteléséhez azért nem tudott hozzájutni, mert az I. rendű alperes fizetési szándéka ellenére a II. rendű alperes megtagadta az I. rendű alperes által indított átutalási megbízás teljesítését a közöttük fennálló szerződések alapján, majd saját követelését érvényesítette az I. rendű alperessel szemben, amely eljárásával az I. rendű alperes fizetéseképtelenségét okozta. Az alperesek egyetemleges kártérítési felelősségét közös károkozásukra hivatkozással és arra tekintettel állította, hogy összejátszottak a folyószámlahitel-szerződés megkötésekor, illetve hosszabbításakor. A II. rendű alperes károkozó magatartását részletezve előadta, hogy a II. rendű alperes az I. r. alperessel kötött folyószámla-hitelkeretszerződést jogellenesen mondta fel. A felmondás közlésének időpontjáig (2016. január 5.) semmiképp, de a jogellenes felmondásra tekintettel a szerződés lejártáig (2016. január 29.) az I. rendű alperesnek a II. rendű alperessel szemben esedékes tartozása nem volt, így a II. rendű alperes sem volt jogosult az I. r. alperes számláin beszámítási jogot gyakorolni, és onnan beszédni a saját követelését. Jogellenesen tagadta meg az I. rendű alperes felperes felé indított átutalási megbízásának teljesítését is. Az általa eszközölt beszámításokra, illetve számla zárolásra tekintettel az I. r. alperes fizetéseképtelenné vált és utóbb felszámolás alá is került, a felszámolási eljárásból vételár követelése nem fog megtérülni.

[4] Az I. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

[5] A II. r. alperes elsődlegesen a per megszüntetését, annak hiányában a kereset elutasítását kérte.

A permegszüntetési kérelem indokaként a követelés időelőttiségére hivatkozott azzal, hogy a felperes kára csak akkor lesz esedékes, ha az I. rendű alperes felszámolási eljárása úgy fejeződik be, hogy onnan a felperes követelése nem térül meg.

Érdemi védekezésében arra hivatkozott, hogy jogszerűen járt el a folyószámlahitel-szerződés kezelése és felmondása során. Az I. rendű alperes vagyoni helyzete a folyószámlahitel-szerződés megkötésekor még jóval kedvezőbb volt, mint annak felmondásakor. Állította,

hogy a számla zárolása jogszerű volt a részéről, és jogszerűen tagadta meg az átutalási megbízás teljesítését is, amelyet kifogásolni az I. rendű alperesnek lett volna joga, ő azonban kifogással nem élt ezen intézkedések ellen. Vitatta, hogy eljárása az I. rendű alperes fizetéseképtelenségét okozta volna, és állította, hogy a számla zárolását követően az I. rendű alperes teljesíthette volna a felperes felé fennálló fizetési kötelezettségeit. Vitatta az okozati összefüggés fennállását a magatartása és a felperesnél bekövetkezett kár között.

Az elsőfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott és 52. sorszámú végzéssel kijavított 51-II. sorszámú ítéletében kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 80.118.868 forintot és ennek 2016. március 4-től „a kifizetésig időre eső évi 20%-os összegét”, valamint 7.739.793 forint perköltséget; a II. rendű alperessel szembeni kereseti kérelmet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 5.086.793 forint perköltséget.

[7] Az ítélet alapjául szolgáló és a másodfokú eljárás szempontjából irányadó tényállás szerint az I. és II. rendű alperes között 2014. március 31-én vállalati folyószámla szerződés jött létre, melyben a II. rendű alperes vállalta, hogy megnyitja és vezeti az I. rendű alperes részére az ott megjelölt három számlát, majd 2015. április 23-án újabb vállalati fizetési számlaszerződést kötöttek. Az alperesek 2014. április 9-én folyószámla-hitelszerződést is kötöttek, melyet utóbb több alkalommal megújítottak.

[8] 2015. október 30-án az I. és a II. rendű alperes újabb folyószámla-hitelszerződést kötöttek egymással, a hitelkeret a II. rendű alperes által I. rendű alperes részére nyitott számlaszámú USA dollár fizetési számlán állt az I. rendű alperes rendelkezésére forgóeszköz finanszírozás céljából, a hitelkeret végső lejáratának napja 2016. január 29. volt.

A folyószámla-hitelszerződés 1.11. pontja szerint az I. rendű alperes a szerződéssel kapcsolatos valamennyi fizetési kötelezettségének a fenti USD fizetési számla terhére volt köteles eleget tenni és felhatalmazta a II. rendű alperest, hogy a Vállalati Általános Hitelezési Feltételei (VÁHF) 13.3.3. pontjának alkalmazása esetén a törlesztési kötelezettségének összegével a számlát megterhelje. A folyószámla-hitelszerződés 2.9. pontja szerint a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a II. rendű alperes mindenkor hatályos vállalati szolgáltatásainak Általános Üzleti Feltételei, Vállalati Általános Hitelezési Feltételei, illetve Vállalati Kondíciós Lista, valamint a hatályban lévő jogszabályok rendelkezései az irányadók.

[9] A VÁHF 13.1.3. pontja szerint felmondási eseménynek minősül különösen, ha bármely az ügyfél jogi, pénzügyi vagy bármely más vagyoni helyzetét érintő olyan kedvezőtlen változás állt be, amely a bank megítélése szerint veszélyezteti az ügyfél bankkal szemben fennálló kötelezettségei teljesítését.

A VÁHF Beszedési meghatalmazás címet viselő 22. pontja szerint az ügyfél a szerződés aláírásával „felhatalmazza a bankot arra, hogy ha esedékességkor bármely lejárt tartozását nem fizeti meg, a bank a pénzforgalomról szóló hatályos jogszabályok rendelkezéseinek megfelelően minden más fizetési műveletet megelőzően a lejárt tartozás összegével az ügyfélnek a banknál vezetett számláját megterhelje”, továbbá bármely más pénzügyintézetnél vezetett számlájáról a lejárt tartozás összegét beszedje.

[10] A II. rendű alperes folyószámla-hitelszerződésre irányadó Általános Üzleti Feltételei (ÁÜF) 11.11. pontja értelmében a bank a rá vonatkozó, akár jogszabályban, akár nemzetközi egyezményben, akár a bank által követendő vagy követett egyéb korlátozó intézkedések alapján jogosult egyes megbízások teljesítését visszautasítani.

A 15.1. pont szerint az ügyfél egyetértőleg tudomásul veszi, hogy a fizetési számláinak egyenlege az ügyfél bankkal szemben fennálló mindenkor kötelezettségeinek fedezetéül szolgál. Ha az ügyfél esedékességkor nem teljesíti a bankkal szemben fennálló bármely fizetési kötelezettségét, a bank jogosult követelését az ügyfél előzetes értesítése nélkül, az ügyfél bármely fizetési számlájának terhelésével beszámítás útján érvényesíteni a jogszabályban meghatározott előnyösen rangsorolt fizetési megbízások után, de minden más fizetési megbízást megelőzően.

A 15.2. pont szerint ha az ügyfél a bankkal szemben fennálló fizetési kötelezettségét nem teljesíti, a Banknak jogában áll az ügyfél harmadik személyek javára szóló fizetési megbízásainak teljesítését visszautasítani.

A 27.2. pont szerint a bank megtagadhatja az ügyféllel szemben fennálló szerződéses kötelezettségének teljesítését a jogszabályban megengedett esetekben, továbbá a b) pont szerint akkor, ha a szerződéskötést követően az ügyfél gazdasági, működési vagy pénzügyi helyzetében a bank megítélése szerint kedvezőtlen változás következett be, vagy a c) pont szerint akkor, ha a szerződéskötést követően az ügyfél megsérti az Általános Hitelezési Feltételekben vagy a szerződésben foglalt kötelezettségét.

A II. rendű alperes 2015. december 29-én közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozattal azonnali hatállyal felmondta a 2015. október 30-án kötött folyószámla-hitelszerződést a VÁHF 13.1.3. pontjára alapítottnak és zárolta az I. rendű alperes számláit. A felmondás okaként azt rögzítette, hogy az I. rendű alperes a szerződés és a VÁHF kikötéseinek nem tett eleget, a pénzügyi és vagyoni helyzetét érintően olyan kedvezőtlen változás állt be, amely megítélése szerint veszélyezteti a fizetési kötelezettségei teljesítését. Az I. rendű alperesnek a 2015. december 29-én felmondott szerződés alapján fennálló tartozását mindösszesen 383.369,41 USD összegben határozta meg, és annak haladéktalan megfizetésére szólította fel az I. rendű alperest azzal, hogy ha annak három banki napon belül nem tesz eleget, jogi úton fogja érvényesíteni a követelését. A felmondást tartalmazó közjegyzői okiratot 2016. január 5-én vette át az I. rendű alperes.

Az I. rendű alperes 2015. december 30-án átutalási megbízást adott a II. rendű alperesnek 54.351.214 forint felperes részére történő átutalására a számú forint fizetési számlája terhére. A közlemény rovatban a felperes felé fennálló tartozásának alapjául szolgáló számlák számlaszámait kérte feltüntetni. A II. rendű alperes az átutalás teljesítését megtagadta.

[11] A II. rendű alperes 2015. december 30-án az I. rendű alperes forintszámláját 103.464.746 forinttal (353.979,77 USD), az euróban vezetett fizetési számláját 3.068,94 euróval (3.289,29 USD) terhelte meg. Az összegeket jóváírta az I. rendű alperes felmondott folyószámla-hitelszerződéséhez tartozó USD fizetési számláján, majd az I. rendű alperes 383,369,41 USD-ből fennmaradt 26.100,35 USD tartozását a 2015. december 30-án érvényes deviza eladási árfolyamot alkalmazva átváltotta forintra, és azt átvezette az I. rendű alperes forint számlájára (26.100,35 USD tartozást az I. r. alperes USD számláján jóváírva, egyidejűleg 7.628.871 forint összegben az I. rendű alperes forint számláját megterhelte), ahol azt I. rendű alperesi késedelmes tartozásként tartotta nyilván és 9,7%-os kamatláb alkalmazásával 14.717 forint késedelmi kamatkövetelést számított fel.

A II. rendű alperes az I. rendű alperes forintszámlájáról 2015. december 31-én 3.908.141 forintot, 2016. január 4-én 90.437 forintot, 2016. január 5-én 961.310 forintot érvényesített beszámítással, majd 2016. január 7-én további 565.269 forintot, 2016. január 18-án 2.103.715 forintot és kamatként 14.717 forintot, míg január 18-ig további 30.143 forintot (5 USD számlavezetési díj és 97,08 USD késedelmi kamat együttes összegeként 102,08 USD elszámolásával) érvényesített beszámítással.

Az I. rendű alperes nem élt panasszal a II. rendű alperes felé a fentiek miatt. A II. rendű alperes 2016. január 18-án feloldotta az I. rendű alperes számláinak zárolását.

[12] Az I. rendű alperes 2016. január 8-án tájékoztatta a felperest, hogy a bank rendkívüli felmondással megszüntette hitelkeretét és zárolta a bankszámláját, ezért 2015. december 29-től nem tudja teljesíteni a felperes felé fennálló kötelezettségét. Ugyanezen a napon megállapodás jött létre a felperes és az I. rendű alperes között, amely szerint a közöttük fennálló beszerzési keretszerződést 2016. január 8-i hatállyal megszüntetik, ennek körében az I. rendű alperes 2016. január 8-i hatállyal bruttó 38.769.722 forint értékben visszaad termékeket a felperes részére és 80.733.699 forint megfizetésére köteles, amely tartozását elismeri.

[13] A felperes 2016. január 23-i levelével felszólította az I. rendű alperest, hogy 8 napon belül fizesse meg a 80.118.868 forint elismert és lejárt számlatartozását. Az I. rendű alperes nem fizette meg az összeget a felperes részére.

[14] Az I. rendű alperes 2016. június 23-i hatállyal felszámolás alá került. Az I. rendű alperes felszámolója a felperes 80.118.868 forint tőkekövetelését és 200.000 forint összegű regisztrációs díj iránti követelését f) pontos hitelezői igényként nyilvántartásba vette.

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában megállapította, hogy az I. rendű alperes 2015. december 30-án felperesnek indított 54.351.214 forint összegű átutalási megbízásának a II. rendű alperes részéről történő megtagadása hiányában ez az összeg megérkezett volna a felperes számlájára. Mivel az összeg nem érkezett meg, a felperesnél kár keletkezett, ezért a felperesi igényérvényesítés nem idő előtti.

[16] A Ptk. 6:519. §-a alapján rögzítette, hogy ha a II. r. alperes magatartása nem felróható, akkor mentesül a felelősség alól.

[17] Az ÁÜF 27.2.b. pontja, az I. rendű alperes 2015. október 5-i és december 22-i főkönyvi kivonatai, valamint a II. rendű alperes által csatolt magánszakértői vélemény mellékletét képező 2015. október 18-i főkönyvi kivonata, illetve az ezekből II. rendű alperes által hivatkozott adatok alapján arra a megállapításra jutott, hogy a II. rendű alperes alappal ítélt meg úgy, hogy a szerződéskötést követően az I. rendű alperes gazdasági, működési vagy pénzügyi helyzetében kedvezőtlen változás következett be. A 60.000.000 forintot meghaladó mérleg szerinti eredményben mutatkozó veszteség és a belföldi szállítók követelésének nagymértékű emelkedése is alátámasztott, amelyet a felperes által hivatkozott 36.000.000 forint nagyságrendű, december 22-ét követően az I. rendű alperes számlájára érkezett összegek nem korrigálnak. Kiemelte, hogy az ÁÜF 27.2.b. pontja értelmében a bank megítélése szerint kell, hogy kedvezőtlen változás következzen be, az adatok alapján e megítélés megalapozottsága bizonyított, így szakértő kirendelése indokolatlan volt. Ezért az 54.351.214 forint összegű kárnak a 2015. december 30-i átutalási megbízás megtagadásával történő bekövetkezése nem minősül II. rendű alperesi felróható magatartással történő károkozásnak.

[18] A II. rendű alperes által közölt felmondást ugyancsak szerződésszerűnek ítélte a VHÁF 13.1.3. pontja alapján az előzőekben már kifejtettekre utalással, kiemelve, hogy felmondás is akkor közölhető, ha a hivatkozott körülmények a bank megítélése szerint fennállnak. A főkönyvi kivonatok a felmondáshoz kapcsolódóan is alátámasztják, hogy a II. rendű alperes nem járt el felróhatóan. Ezen kívül 2016. január 5-én, a felmondás hatályosulásakor volt az I. rendű alperesnek lejárt fizetési kötelezettsége a II. rendű alperes felé, amely összeget sem az I. rendű alperes, sem a felperes nem vitatott.

[19] A II. rendű alperes által eszközölt beszámításokkal kapcsolatban kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy azok jogszerűségétől vagy jogszerűtlenségétől függetlenül a beszámítás és a kár közötti ok-okozati összefüggést kellett volna levezetnie a felperesnek, amely nem történt meg. Megállapította, hogy a felmondás 2015. december 30-án nem tette lejárttá az I. rendű alperes fizetési kötelezettségét, mivel az csak 2016. január 5-én, a közléssel hatályosult, ezért az I. rendű alperes II. rendű alperessel szembeni tartozása csak ekkor járt le. Eddig az időpontig azonban az I. rendű alperes a felperes felé indított 54.351.214 forint összegű átutalási megbízás teljesülésével, felperes felé fennálló tartozása kiegyenlítésével nem foglalkozott, ezért a beszámítás ebben az időszakban nem akadályozta

az I. rendű alperest abban, hogy további kifizetést teljesítsen a felperesnek, így a beszámítás és a kár közötti oksági láncolat nem állapítható meg. 2016. január 5-én az I. rendű alperes II. rendű alperes felé fennálló tartozása lejárt, ezt követően a beszámítás alkalmazása az ÁÜF 15.1. pontja alapján jogszerű volt.

Arra sem hivatkozhat sikerrel a felperes, hogy a II. rendű alperes fizetéseképtelenné tette az I. rendű alperest, mert a II. rendű alperest megillető követelések behajtása önmagában nem lehet kártérítésre okot adó cselekmény akkor sem, ha az ténylegesen a fizetéseképtelenséghez vezető végső láncszem, mivel a felmondás és az átutalási megbízás teljesítésének megtagadása jogszerű, a beszámítás tekintetében pedig hiányzik az oksági láncolat.

Kitért arra is, hogy a számlazárolás 2016. január 18-i feloldását követően az I. rendű alperes tudott volna kifizetést teljesíteni a számláiról a felperes irányába, ha szándéka és megfelelő anyagi fedezete lett volna, azonban további kifizetési szándékát semmi nem támasztja alá, ezért a számlazárolás feloldását követően nincs kimutatott oksági láncolat a II. rendű alperes magatartása és a felperes által állított kár között. A felperesnek a II. rendű alperes károkozó magatartását érintő egyéb hivatkozásai tekintetében szintén a felróhatóság hiányát, illetve az oksági láncolat fennállásának hiányát állapította meg. Mindezek miatt a II. rendű alperessel szembeni kereseti kérelmet elutasította.

A másodfokú eljárás

[20] A felperes fellebbezésével indult másodfokú eljárás során az I. rendű alperest a Budapest Környéki Törvényszék Cégbírósága 2020. szeptember 14-én 2020. július 7-i hatállyal törölte a cégnyilvántartásból. Erre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a 2020. szeptember 14-én kelt és 2020. október 9-én jogerőre emelkedett 13.Gf.40.086/2020/7. számú végzésével megállapította, hogy a peres eljárás részben, a felperesnek az I. rendű alperessel szemben benyújtott kereseti kérelme tárgyában az I. rendű alperes jogutódjának perbelépéséig vagy perbevonásáig félbeszakadt, majd a 2020. november 9-én kelt és 2020. november 27-én jogerőre emelkedett 13.Gf.40.086/2020/17. számú végzésével az I. rendű alperes cégjegyzékből történt törlésére tekintettel a helyette eljáró ügygondnokkal szemben a felperes kérelmére a pert megszüntette, és az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte. Megállapította, hogy a per a továbbiakban a felperes és a II. rendű alperes között folytatódik tovább.

A fellebbezés

[21] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést. A per I. rendű alperessel szemben történt megszüntetését követően elbírálandó fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és a II. rendű alperes 54.351.214 forint tőke és ezen összeg után 2016. március 4-től a kifizetésig elsődlegesen évi 20% mértékű késedelmi kötbér, másodlagosan a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kötelezését kérte. Ennek hiányában is kérte a II. rendű alperes kötelezését a perköltsége megfizetésére, amelyből a megismételt eljárással felmerült költségeinek viselésére vagylagosan az államot kérte kötelezni. A fellebbezési tárgyaláson a fellebbezési kérelmét

ügy tartotta fenn, hogy az 54.351.214 forint tőke után a kötbér és kamat megfizetésére 2016. január 1-től kérte a II. rendű alperest kötelezni.

[22] A fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes ÁÜF 27.2.b) pontjára történő hivatkozását elfogadva a felróhatóság hiányát állapította meg. Állította, hogy az üzletszabályzat rendelkezése a perbeli esetben nem alkalmazható, mert harmadik személy javára szóló átutalási megbízás megtagadását nem teszi lehetővé, csak a II. rendű alperes felmondási jogát alapozza meg az ÁÜF VI. Felmondás a bank részéről címet viselő fejezet része. Az átutalási megbízás megtagadására az ÁÜF Beszámítási jogcímet viselő 15. pontja, azon belül a 15.2. pont alkalmazandó, melynek rendelkezése szerint „ha az ügyfél a bankkal szemben fennálló fizetési kötelezettségét nem teljesíti, a banknak jogában áll az ügyfél harmadik személyek javára szóló fizetési megbízásainak teljesítését visszautasítani”. Mindez azt jelenti, hogy amíg az ügyfélnek a bankkal szemben nincs fennálló fizetési kötelezettsége, azaz lejárt tartozása, a banknak nem áll jogában az ügyfél harmadik személyek javára szóló fizetési megbízásainak teljesítését visszautasítani. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében ezt az elsőfokú eljárás során előadott álláspontját nem is ismertette és el sem bírálta, ezzel indokolási kötelezettségét is megsértette.

[23] A II. rendű alperes felmondásával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az 2016. január 5-én, 5 nappal a felperes javára szolgáló átutalási megbízás megtagadását követően került joghatályosan közlésre az I. rendű alperessel. Utalt arra is, hogy a II. rendű alperes nem az ÁÜF 27.2. pontjában foglaltakat hívta fel a felmondásában, hanem a Vállalati Általános Hitelezési Feltételek 13.1.3. pontját, amely tartalmilag megfelel az ÁÜF 27.2.b) pontjában írtaknak; ez szintén azt támasztja alá, hogy az ÁÜF 27.2.b. pontja felmondás alapjául szolgálhatott. Az pedig, hogy a felmondás feltétele fennállt-e, szakértői bizonyítás felvételét igényelte volna abban az esetben, ha a felmondás I. rendű alperessel való közlése megtörtént volna a felperes részére szóló átutalás visszautasítását megelőzően. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a 2019. szeptember 3-i és október 16-i tárgyaláson közölt és együttesen értelmezendő bizonyítási teherre vonatkozó tájékoztatással ellentétesen, úgy hozott ítéletet, hogy a II. rendű alperes nem bizonyította, hogy az I. rendű alperesnek II. rendű alperessel szemben lett volna nem teljesített, lejárt fizetési kötelezettsége 2015. december 29-én. Amennyiben az ÁÜF 27.2.b) pontja az átutalási megbízás megtagadására alapul szolgálhatna, az a banknak olyan általános, a bankbiztonságot, az utalások teljesítéséhez fűződő alapvető érdeket, ekként az Alaptörvényt is sértő rendelkezés lenne, amely egyúttal a Ptk. 6:88. § (1) bekezdésébe is ütköző semmis rendelkezés.

[24] Arra hivatkozott, hogy a II. rendű alperes a pert megelőzően a közjegyző által kirendelt igazságügyi könyvszakértőnek a rendelkezésére álló adatokat csak korlátozottan szolgáltatta, ezért vált vele szemben is elkerülhetlenné a per megindítása, így az rPp. 80. § (6) bekezdése alkalmazandó. A megismételt elsőfokú eljárás során felmerült költségek viselésére a rPp. 78. § (5) bekezdésére hivatkozással kérte az államot kötelezni, mert a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.101/2018/5-II. számú hatályon kívül helyező végzése alapján egyértelmű, hogy az elsőfokú bíróság által meghozott korábbi elsőfokú döntés valósított meg a másodfokú eljárásban sem orvosolható eljárási szabálysértést, és a feleket nem lehet kötelezni olyan költségek viselésére, amelyek a bíróság érdekkörében felmerült – egyébként elhárítható – ok következtében keletkeztek.

A fellebbezési ellenkérelem

[25] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Állította, hogy jogszerűen járt el, amikor 2015. december 30-án megtagadta az I. rendű alperes által a felperes irányába indított átutalási megbízás teljesítését és akkor is, amikor felmondta az I. rendű alperessel kötött hitelszerződést. A felperes által kifogásolt beszámítás és a kár bekövetkezése között nem volt megállapítható az okozati összefüggés. Az elsőfokú ítélet indokolásában ezzel kapcsolatban kifejtettekén kívül az elsőfokú eljárásban már előadottak szerint ismét arra mutatott rá, hogy az I. rendű alperes az általa jogszerűen alkalmazott szerződéses kötelezettségeinek megtagadásában álló intézkedése miatt nem tudott rendelkezni a bankszámlája egyenlegével, az ténylegesen nem állt rendelkezésére, ezért a beszámítás nem csorbította az I. rendű alperes lehetőségét arra, hogy számlájáról pénzt utaljon át a felperesnek, mert ezt a lehetőséget már a megtagadás elvette a felperestől.

Előadta, hogy az ÁÜF 27.2.b. pontja nyelvtani értelmezés szerint valamennyi, így a harmadik személy kedvezményezett felé indított átutalási megbízások teljesítésére vonatkozó banki kötelezettségének megtagadására is vonatkozik. Az ÁÜF 15.2. pontja egy esetkörre fogalmaz meg szankciós lehetőséget a bank számára (harmadik személyek javára szóló fizetési megbízások teljesítésének visszautasítása), a 27.2. pedig, amelynek a b) és c) pontja is alkalmazható, más esetkörökre biztosít számára jóval szélesebb szankciós lehetőségeket. Ez utóbbi esetkörben alkalmazható egyik szankció megegyezik a 15.2. pont alapján alkalmazható szankcióval, de a szankciók ilyen átfedéséből téves lenne azt a következtetést levonni, hogy ez a szankció kizárólag a 15.2. pont szerinti esetkörben alkalmazható.

[26] Kifejtette, hogy a számlavezetőként és hitelezőként is eljáró bank jogos érdeke, hogy követelése kielégítést nyerjen, ugyanígy az egyéb hitelezők jogos érdeke, hogy az adós a velük szemben fennálló kötelezettségeit kielégítse. Előfordulhat – különösen egy fizetésképtelenségi helyzetben –, hogy a hitelezők érdekei nem azonosak. Az egyéb hitelezők részéről ugyanakkor nem fogalmazódhat meg jogos érdekként, hogy a hitelező bank tartózkodjon az adóssal kötött szerződése alapján rendelkezésére álló információk értékelésétől és felhasználásától, biztosítéki célú intézkedések alkalmazásától (kötelezettségek teljesítésének megtagadása, beszámítás). A felperesnek az a hivatkozása, hogy a II. rendű alperes a saját hitelét kívánta az I. rendű alperes hitelezőinek pénzéből kielégíteni, még valósága és bizonyítottsága esetén sem lenne a II. rendű alperes terhére értékelhető. Kiemelte, hogy az I. rendű alperes bankszámláján lévő egyenleg nem az I. rendű alperes hitelezőinek a pénze volt akkor sem, ha a hitelezőknek az I. rendű alperessel szemben követeléseik álltak fenn. Utalt arra is, hogy az I. rendű alperes vagyoni helyzete alakulásának megítélésére nem alkalmas önmagában az a felperes által hivatkozott egyetlen körülmény, hogy adott pillanatban egy bankszámlájának milyen az egyenlege.

[27] Azt is hangsúlyozta, hogy a szerződésszegés önmagában nem jogellenes károkozó magatartás. Az alperesek közötti szerződés megszegése csak valamilyen deliktuális felelősséget megalapozó többlet tényálláselem mellett teremtené meg a jogalapot arra, hogy a felperes kártérítési követelést érvényesítsen a II. rendű alperessel szemben. Annak hiányában szerződésszegés esetén sem jön létre jogviszony a felperes és a II. rendű alperes között, még abban a körben sem, amelyben a II. rendű alperes az I. rendű alperes közreműködőjének minősülhet. Legfeljebb a felperes által elszenvedett, nála felmerült, de nem a II. rendű alperes által jogellenesen okozott kárról lehet szó. A deliktuális többlettényállás-elem hiánya értékelhető a felróhatóság körében is.

A felperes fellebbezési ellenkérelemre tett észrevétele

[28] A felperes a II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmére reagálva – fenntartva az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját – az ÁÜF 27.2.b) pontját akként értelmezte, hogy az általánosan fogalmaz meg a bank számára az ügyféllel szemben fennálló szerződéses kötelezettségek teljesítésére vonatkozó rendelkezést, ami azonban a harmadik személy javára szóló átutalási megbízás visszautasítását, megtagadását nem teszi lehetővé, mivel azt tételesen az ÁÜF 15.2. pontja szabályozza. Ez a szabály speciális szabálynak minősül az ÁÜF 27.2.b. pont általános szabályához képest (*lex specialis derogat legi generali*). Nem kaphat a bank felhatalmazást arra, hogy „megítélése szerint” előáll, az ügyfelet érintő kedvezőtlen változás esetében harmadik személy javára szóló átutalást megghiúsítson. Egy ilyen felhatalmazás a bank részére korlátlan visszaélésre adna lehetőséget. A Ptk. 6:382. § (4) bekezdés a) pontja is azt rögzíti, hogy az adós körülményeiben lényeges, kedvezőtlen változás esetén kerülhet sor a hitelszerződés felmondására. Ez azt igazolja, hogy a bank az ügyfele körülményeiben való lényeges és kedvezőtlen változás tényszerű (és nem a bank megítélése szerinti) fennállása esetén válik jogosulttá felmondásra. Az I. rendű alperes vagyoni helyzetében azonban ilyen kedvezőtlen változás nem következett be, mivel számláján a zárolás időpontjában 103.460.999 forint volt, majd pedig folyamatosan érkezett rá pénz, így tudott végül a bank mintegy 120.000.000 forintot a bankszámláról leemelni a saját javára. A perbeli esetben a II. rendű alperes jogellenesen és felróhatóan járt el, amikor az I. rendű alperes számláját a speciális szabály ellenére a VÁHF 13.1.3. pontjára hivatkozással zárolta és ezzel a felperes javára 2015. december 29-én indított átutalási megbízást megghiúsította. Utalt továbbá arra, hogy a II. rendű alperes következtelenül a legkülönbözőbb módokon jelölte az átutalás megghiúsítását: átutalási megbízás törlése, zárolás, blokkolás és beszámítás kifejezések használatával, miközben saját szabályzata ezt a helyzetet az átutalási megbízás visszautasításának jelöli az ÁÜF 15.2. pontjában.

[29]

A másodfokú bíróság döntése

[30] A fellebbezés nem alapos.

[31] A fellebbezés az elsőfokú ítéletnek a keresetet a II. rendű alperessel szemben 54.351.214 forint és ennek 2016. március 4-től a kifizetésig terjedő időre számított, elsődlegesen évi 20%-os mértékű összege, mint késedelmi kötbér, másodlagosan törvényes késedelmi kamata iránti részét meghaladó mértékben elutasító rendelkezését nem érintette, ezért az ítéletnek ez a része elsőfokon jogerőre emelkedett (rPp. 228.§ (4) bekezdése). A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül.

[32] Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges mértékben a bizonyítási eljárást lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, abból a kereset alaptalanságára levont következtetése érdemben helyes volt, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásával is túlnyomórészt egyetértett.

[33] A másodfokú bíróság a felperesnek a bizonyítási teherrel kapcsolatban az elsőfokú bíróság által adott tájékoztatás és az ahhoz képest ítéletben tett megállapítások tekintetében előterjesztett kifogásaira tekintettel rögzíti, hogy a bíróság a pervezető végzésekhez nincs kötve, a már elrendelt bizonyítás tekintetében is dönthet úgy utóbb, hogy azt mégsem kívánja lefolytatni, ennek megfelelően egy korábban relevánsnak gondolt tény tekintetében is változtathat álláspontján és megítélheti úgy, hogy annak mégsincs perdöntő jelentősége, ezért nem kíván bizonyítást lefolytatni annak tekintetében. Ez a döntés önmagában eljárási szabálysértést nem valósít meg. Az elsőfokú bíróság az ÁÜF 15.2. pontjában írt intézkedés alkalmazása jogszerűségének vizsgálata, valamint a beszámítások jogszerűségének vizsgálata körében nyújtott tájékoztatást, amikor bizonyítandónak minősítette azt, hogy az I. rendű alperesnek a II. rendű alperessel szemben van-e lejárt követelése, az ÁÜF 15. 2. pontjának azonban végül nem tulajdonított jelentőséget, a beszámítás jogszerűsége pedig ugyancsak nem volt perdöntő jelentőségű, mivel azzal kapcsolatban az okozati összefüggés hiányát állapította meg. Az I. rendű alperes pénzügyi és gazdasági helyzete megromlásának azért nem tulajdonított utóbb jelentőséget, mert a II. rendű alperes magatartása jogszerűségének megítéléséhez az üzletszabályzat rendelkezési alapján kellett azt eldönteni, hogy az alperes okszerűen juthatott-e arra a következtetésre, hogy az I. rendű alperes pénzügyi és gazdasági helyzete megromlott.

[34] A Ptk. 6:519. §-a szerint a kártérítés általános szabálya az, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható. A Ptk. 6:520. §-a értelmében minden károkozás jogellenes, kivéve, ha a károkozó a kárt az a) – d) pontokban írt módon, illetve körülmények között okozta. A Ptk. 6:521. §-a alapján nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia.

[35] A kárfelelősség megállapításához a kártérítés elemeinek egyidejű fennállása szükséges, a konjunktív elemek (jogellenes magatartás, kár, okozati összefüggés a jogellenes magatartás és a kár között) bármelyikének hiánya esetén a kárfelelősség nem állapítható meg. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta a kártérítési elemek mindegyikének

fennállását és a megjelölt elemek hiányában alappal utasította el a felperes II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetét.

[36] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezésben foglaltakra tekintettel kiemeli, hogy kártérítési kereset elbírálásakor a bíróságnak a kereseti kérelem ténybeli alapjául hivatkozottakhoz képest kell a kártérítési felelősség megállapításához szükséges elemeket, konjunktív feltételeket vizsgálnia. A felperes a II. rendű alperessel szemben deliktuális kárfelelősség fennállását állította, amelyet a felperes hivatkozása szerint a II. rendű alperesnek az I. rendű alperessel fennálló szerződéses jogviszonyában megvalósított szerződésszegése, mint jogellenes és felróható magatartása alapozott meg. Ennek körében jogellenesnek és kárt okozónak állította az alperesek közötti folyószámla-hitelszerződés felmondását, az I. rendű alperes felperes felé indított 2015. december 30-i átutalási megbízása teljesítésének megtagadását, és az I. rendű alperes számláin eszközölt II. rendű alperesi beszámításokat, amelyek által a II. rendű alperes hozzájutott az I. rendű alperessel szemben fennálló követeléséhez. Saját kárát az I. rendű alperessel szemben fennálló vételár követeléseinek összegében jelölte meg, amely követeléshez nem jutott hozzá. A kártérítési követelése esedékességével összefüggésben állította, hogy kára már akkor bekövetkezett, amikor a II. rendű alperes az I. rendű alperes felperes felé indított átutalási megbízásának teljesítését 2015. december 30-án megtagadta.

[37] A jogalkotó a Ptk. fent idézett kártérítési igény elbírálására irányadó szabályainak megalkotása során a jogalkalmazás korábbi bizonytalanságait kiküszöbölendő a jogi norma szintjére emelte azt a tézist, hogy minden károkozás jogellenes a 6:520.§-ában írt kivételektől eltekintve. Erre tekintettel, amennyiben a felperes által megjelölt – alperesek közötti szerződéses viszonyban tanúsított – II. rendű alperesi magatartások kárt okoznak az alperesek közötti szerződésen kívül álló harmadik személynek, így a felperesnek, akkor a Ptk. értelmében jogellenesnek minősülnek, hacsak nem valósítják meg az a) – d) pontban írt kivételek valamelyikét. A kivételek fennállására azonban a peres felek egyike sem hivatkozott. A II. rendű alperesi védekezésben tett arra vonatkozó előadások, hogy a II. rendű alperes a felperes által megjelölt magatartások (szerződés felmondása, számlazárolás, átutalási megbízás teljesítésének megtagadása, beszámítás) tanúsításakor a jogszabály és az alperesek közötti szerződés rendelkezéseinek megfelelően járt el, bizonyítottsága esetén annak megállapítására alkalmas, hogy a II. rendű alperes a felperes által kifogásolt felmondás gyakorlása során nem tanúsított felróható magatartást, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Mindennek azonban a kárfelelősség alóli kimentés körében van csak jelentősége. A kimentés vizsgálatára a bíróságnak akkor kell kitérnie, ha a kártérítés egyéb elemeinek fennállása megállapítható. Mindezek miatt először a felperes által állított kár, valamint a kár és a megjelölt alperesi magatartások közötti okozati összefüggés vizsgálendő.

[38] A felperes által előadott kár vizsgálata során abból kellett kiindulni, amit a felperes állít. A felperes kára az I. rendű alperessel szembeni elismert számlaköveteléseinek összege, amelyhez az I. rendű alperestől a felperes nem jutott hozzá, és az I. rendű alperes másodfokú eljárás időtartama alatt történt törlésére tekintettel ez most már véglegesnek is tekinthető. A számlakövetelés teljesítése a felperes felé az I. rendű alperes szerződéses kötelezettsége volt. A felperes állított kárát kiváltó esemény tehát elsősorban az, hogy az I.

rendű alperes a szerződéses kötelezettségét nem teljesítette. Ezzel összefüggésben a II. rendű alperes magatartása csak akkor állhat okozati összefüggésben a felperes kárával, hogyha az annak kiváltó oka és az adott magatartás hiányában az I. rendű alperes teljesítette volna a szerződéses kötelezettségét. Ellenkező esetben az okozati összefüggés a II. rendű alperesi magatartás és a felperesi kár között nem áll fenn, okozati összefüggés hiányában pedig kárkötelelem a felperes és a II. rendű alperes között nem keletkezik, ami a felperesi kereset elutasítására kell, hogy vezessen. Ez esetben a további elemek vizsgálata szükségtelen. Az okozati összefüggést az igényt érvényesítő felperesnek kell bizonyítania az rPp. 164.§ (1) bekezdése értelmében.

[39] Az alperesek közötti szerződés II. rendű alperes általi felmondása és a felperes állított kára között az okozatosság nem állapítható meg, tekintettel arra, hogy egy folyószámla-hitel szerződés felmondásából nem következik az, hogy az adós nem rendelkezik más olyan forrásokkal, amiből harmadik személyek felé fennálló kötelezettségeit teljesíteni tudja. A II. rendű alperes felmondása és az I. rendű alperes felperes felé fennálló kötelezettsége teljesítésének végleges elmaradása között zárt oksági láncolatot bizonyító további tényeket a felperes nem adott elő és nem igazolt. Hivatkozott ugyan arra, hogy a II. rendű alperes eljárása okozta az I. rendű alperes fizetéseképtelenségét, de ezt nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatban helytállóan rögzítette, hogy ha a II. rendű alperes magatartása volt is az I. rendű alperes fizetéseképtelenségének megállapításához vezető végső láncszem, akkor sem állapítható meg ezzel kapcsolatos kárfelelőssége. Ezt a másodfokú bíróság azzal egészíti ki, hogy az I. rendű alperes fizetéseképtelenségéhez az I. rendű alperes gazdálkodása vezetett akkor is, ha az I. rendű alperes fizetéseképtelensége esetleg a II. rendű alperes magatartása következtében vált nyilvánvalóvá. A felperes ezért nem bizonyította az alperesek közötti szerződés felmondása és a hivatkozott kára közötti okozati összefüggés fennállását. Amennyiben az oksági láncolat igazolt lenne, az okozott kárt a II. rendű alperes nem láthatta előre, így az okozati összefüggés fennállása a Ptk. 6:521. § alapján sem állapítható meg.

[40] Fentiekre tekintettel a felmondás jogszerűségének vizsgálata szükségtelen volt, de helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a folyószámlahitel-szerződés felmondása jogszerű volt a II. rendű alperes részéről, a Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság ennek körében kifejtett álláspontját. A rendelkezésre álló adatok értékelése alapján mind a II. r. alperes, mind pedig az elsőfokú bíróság okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az I. rendű alperes pénzügyi és gazdasági helyzetében olyan változás következett be, amely a folyószámlahitel-szerződés felmondásának alapjául szolgálhat („az I. rendű alperes pénzügyi vagy bármely más vagyoni helyzetét érintő olyan kedvezőtlen változás állt be, amely a bank megítélése szerint veszélyezteti az ügyfél bankkal szemben fennálló kötelezettségei teljesítését”). Ebből a szempontból nyomatékkal kell értékelni azt is, hogy az I. rendű alperes, akinek szerződéses jogviszonya a szerződés felmondása folytán megszűnt, a felmondást nem vitatta. Mindezek miatt a felmondással kapcsolatban a II. rendű alperesnek kárfelelőssége nem állapítható meg.

[41] A felmondási nyilatkozat megtételét követően a II. rendű alperes megtagadta az I. rendű alperessel kötött folyószámla szerződések alapján fennálló kötelezettségei teljesítését, ennek keretében nem teljesítette az I. rendű alperes által adott átutalási megbízásokat, köztük

az I. rendű alperes 2015. december 30-án adott felperes, mint kedvezményezett javára szóló megbízását sem. Ennek nyilvánvaló következménye, hogy a felperes ekkor nem jutott hozzá az öt I. rendű alperestől megillető vételár címén fennálló számlakövetelése átutalással érintett részéhez. Az oksági kapcsolat tehát fennáll az átutalási megbízás teljesítésének megtagadása és az átutalás meghíúsulása között, ez azonban nem azonos a II. rendű alperes magatartása és a felperes által perben érvényesített kár közötti okozati összefüggéssel. Az átutalás meghíúsulásával ugyanis nem a felperes által valóban állított kár következett be.

[42] A számlakövetelés teljesítése a felperes felé az I. rendű alperes szerződéses kötelezettsége volt, ennek teljesítése tekintetében a II. rendű alperes az I. rendű alperes teljesítési segédjének minősül. Az a körülmény, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperes átutalási megbízásának teljesítését megtagadta, a felperes viszonylatában azt eredményezte, hogy az I. rendű alperes az átutalási megbízással érintett 54.351.214 forint erejéig sem teljesítette felperes felle fennálló kötelezettségét, annak teljesítésével továbbra is késedelemben volt. A felperes I. rendű alperes teljesítésének elmaradásában álló kára szempontjából nincs is jelentősége annak, hogy az I. rendű alperes átutalási megbízást adott a II. rendű alperesnek 54.351.214 forint felperes részére történő teljesítésére, mivel a felperes és I. rendű alperes jogviszonyában I. rendű alperes teljesítésének a pénztartozás teljesítésére vonatkozó szabályok szerint az minősül, ha készpénzfizetés esetén a pénzt a felperes átvette, vagy a pénzt a felperes fizetési számláján a felperes számlavezető bankja jóváírta vagy azt jóvá kellett volna írnia [Ptk. 6:42. § (2) bekezdés]. A II. rendű alperes sérelmezett magatartása tehát a felperes állított kára tekintetében elsősorban az I. rendű alperes szerződésszegéseként (késedelmeként) értékelendő. Ahhoz, hogy az átutalási megbízás teljesítésének megtagadása, mint II. rendű alperesi magatartás a II. rendű alperes és a felperes között deliktuális kárkötelmet hozzon létre, további tényállási elemek állítása és bizonyítása szükséges, amelynek nyomán kimutatható, hogy az alperesi magatartás ahhoz vezetett, hogy a felperes hozzájutása az 54.351.214 forintos összegű I. rendű alperessel szemben fennálló követeléséhez (követelésrészéhez) végleg meghíúsult. Az okozati összefüggés ezen elemeit azonban a felperes nem adta elő és nem bizonyította.

[43] A Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az 54.351.214 forintos követelésrész tekintetében nem állapítható meg, hogy az átutalás II. rendű alperes általi megtagadásával a felperesi követelésrész végérvényesen behajthatatlanná vált az I. rendű alperestől, mert annak teljesítésére az I. rendű alperesnek a számlazárolás feloldását követően lett volna még lehetősége, hiszen az I. rendű alperes felszámolása iránti kérelem is csak utóbb került benyújtásra.

[44] Az I. rendű alperes teljesítésének 2015. december 30-án történt meghíúsulása tehát a számlakövetelés összegében megjelölt kárként a felperesnél csak annak végleges meghíúsulása esetén értékelhető. A végleges meghíúsulás azonban ebben az időpontban még nem volt előre látható, azt a II. rendű alperes sem láthatta. Ezért a perben érvényesített kár és a II. rendű alperesi magatartás között az okozati összefüggés a Ptk. 6:521. § alapján még az oksági láncolat egyébkénti igazolása esetén sem állapítható meg. Amit a II. rendű alperes az átutalási megbízás teljesítésének megtagadásakor előre láthatott, az az, hogy a pénzüsszeg címzettje ebben az időpontban nem fog hozzájutni a neki szánt pénzhez. Ez azonban – figyelemmel a felperesnek az I. rendű alperessel fennálló szerződéses jogviszonyára – nem

szünteti meg az I. rendű alperes felperes felé fennálló teljesítési kötelezettségét, legfeljebb az I. rendű alperes késedelmét vagy további késedelmét okozza, ezért ezzel összefüggésben a felperesnek is csak az I. rendű alperes késedelméből eredő, azzal összefüggő kára keletkezhett, a felperes azonban keresetében nem ezt a kárt érvényesítette.

[45] Fentiekkel összefüggésben és a kár felperes által tett meghatározására tekintettel a Fővárosi Ítéltábla rámutat a felperes keresetének következetlenségére is. Amennyiben a felperes hivatkozásnak megfelelően a felperes kára már 2015. december 30-án bekövetkezett, akkor a felperes által megjelölt, december 30-át követően kifejtett II. rendű alperesi magatartások vizsgálata szükségtelen, hiszen azok értelemszerűen nem vezethettek a már korábban bekövetkezettnek állított kárhoz. Ezért az utóbb tanúsított magatartások jogszerűségétől vagy jogellenességétől függetlenül megállapítható, hogy azok nem állnak okozati összefüggésben a kárral, vagyis ebből a szempontból vizsgálva nem lehet alappal felhívni kárt okozó magatartásként sem a beszámításokat, sem a számlazárolás fenntartását.

[46] Az előbbiekre tekintettel az átutalási megbízás teljesítésének megtagadása tekintetében is szükségtelen volt a jogszerűség vizsgálata. Ennek ellenére a másodfokú bíróság a fellebbezésben hivatkozottakra tekintettel kifejti, hogy az átutalási megbízás teljesítésének megtagadására való jogosultságát a II. rendű alperes az ÁÜF 27.2.b) pontjában jelölte meg, amely az ott megjelölt ok fennállása esetén arra jogosítja a II. rendű alperest, hogy az ügyféllel, így az I. rendű alperessel szemben fennálló szerződéses kötelezettségének teljesítését megtagadja. Az I. rendű alperessel kötött folyószámla szerződés II. rendű alperes általi teljesítésének körébe tartozik az ügyfél, mint a számla felett rendelkezésre jogosult által a számla egyenlege terhére adott átutalási megbízás teljesítése is, így annak megtagadására joga van a II. rendű alperesnek, amennyiben az ÁÜF 27.2.b) pontjában írt feltétel fennáll. A feltétel fennállásával kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla visszaütal az elsőfokú bíróság helyesen kifejtett álláspontjára. Az alperes helyes érvelése szerint ez a rendelkezés nem áll az általános és a speciális viszonyában az ÁÜF 15.2. pontjával. Az, hogy egy konkrét esetben a II. rendű alperes jogosult az ügyfele átutalási megbízásának teljesítését megtagadni az ÁÜF 15.2. pontja alapján, nem jelenti azt, hogy ne lenne jogosult ugyanezt megtenni az ÁÜF egy másik, a II. rendű alperes jogosultságát szélesebb körben meghatározó, és más esetkörre vonatkozó rendelkezése, a 27.2.b) pontja alapján. Abból, hogy az ÁÜF 27.2.b) pontja a szerződési feltételeknek a felmondásra vonatkozó szabályai között került elhelyezésre, önmagában nem vonható le olyan következtetés, hogy az ott írtak csak felmondási okként szolgálhatnak, ez nem következik sem a felmondási jogosultságot szabályozó rendelkezések szövegéből, sem az ÁÜF 27.2.b) pontjának rendelkezéseiből. A felperesnek a szerződési feltétel bíróság által elfogadott értelmezése mellett annak jogszabályba ütközésére, illetve Alaptörvénnyel ellentétes értelmezésére való hivatkozása alaptalan volt, ennek körében konkrét jogszabályi hivatkozást sem jelölt meg.

[47] A kifejtettek miatt az I. rendű alperes átutalási megbízása teljesítésének megtagadása tekintetében az alperes szerződésszerű eljárására tekintettel a felróhatóság hiánya és a felperes által megjelölt kárral való okozati összefüggés hiánya egyaránt megállapítható.

[48] A II. rendű alperes beszámításával, mint állított károkozó magatartással kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakat fejt ki. Tényként megállapítható volt, hogy az átutalási megbízás törlését követően a II. rendű alperes az I. rendű alperesnek a felperes részére teljesítendő átutalási megbízáshoz akkor rendelkezésre álló fedezetét a beszámítási joga gyakorlásával saját követelése kiegyenlítésére használta fel, de a felperes követelésének az I. rendű alperestől történő behajthatatlanságát ez sem okozhatta, mivel az I. rendű alperes további befolyó pénzeszközökből vagy bármely más forrásból teljesíthette volna a felperes felé továbbra is fennálló kötelezettségét. Azt a II. rendű alperes nem láthatta előre, hogy ezt a követelést az I. rendű alperes később sem tudja majd teljesíteni, tekintettel arra, hogy a kintlévőségei behajtásából vagy más finanszírozási forrás igénybevétele útján erre lehetett volna esélye. Tehát a beszámítással kapcsolatban sem állapítható meg az okozatosság, és oksági láncolat igazoltsága esetén pedig az előreláthatóság hiánya zárna ki az okozati összefüggés megállapítását. Mindezek miatt a további kérdések vizsgálata a beszámítási jog gyakorlásával kapcsolatban szükségtelen.

[49] Kizárólag a fellebbezésben foglaltakra tekintettel rögzíti a másodfokú bíróság, hogy helyes volt a felperes hivatkozása azzal kapcsolatban, hogy a II. rendű alperesi felmondásának az I. rendű alperes részére történt kézbesítéséig – figyelemmel arra, hogy az egyoldalú címzett jognyilatkozat – nem váltotta ki a folyószámlahitel-szerződés megszűnését, mint joghatást, és erre tekintettel nem volt egészen 2016. január 5-ig lejáratnak tekinthető az I. rendű alperesnek a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozása. Mindezek miatt a II. rendű alperes által ezt megelőzően gyakorolt beszámítás szerződésszegésnek minősül az I. és II. rendű alperesek jogviszonyában. Ugyanakkor – a II. rendű alperes helyes hivatkozása szerint – a szerződés teljesítése megtagadásának joga megillette a II. rendű alperest az ÁÜF 27.2.b) pontja alapján, ezért ebben az időszakban az I. rendű alperes a számlája egyenlegével annak zárolására tekintettel a II. rendű alperesi beszámítástól függetlenül sem tudott rendelkezni. Mindezek miatt a II. rendű alperes 2015. december 30. és 2016. január 5. között eszközölt beszámításával összefüggésben ez okból sem mutatható ki oksági kapcsolat a felperes által állított kárral. 2016. január 5-t követően pedig a II. rendű alperes az I. rendű alperes fennálló tartozására tekintettel jogosult volt beszámítás útján hozzájutni az I. rendű alperessel szemben fennálló követeléséhez. Ez a magatartása tehát nem is felróható.

[50] A kifejtettekre tekintettel megállapítható, hogy a felperes hivatkozott kárát okozóként megjelölt II. rendű alperesi magatartások tekintetében nem igazolt, hogy oksági kapcsolatban állnak a felperes által hivatkozott kárral és többségében nem is felróhatóak a II. rendű alperesnek. A kártérítés konjunktív elemeinek hiányára tekintettel nem jött létre deliktuális kárkötelem a felperes és a II. rendű alperes között, ezért a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset nem teljesíthető.

[51] Alapítanul kérte a felperes a rPp. 80.§ (6) bekezdése alapján pervesztessége esetére is a II. rendű alperest kötelezni a perköltségének megfizetésére, mert az általa ennek indokául megjelölt körülmények nem felelnek meg a jogszabályban írt feltételnek. Az előzetes bizonyításban való alperesi közreműködés nem azonosítható a rPp. 121/A.§ (1)

bekezdése szerinti jogvita peren kívüli elintézésének megkísérlésére vonatkozó kötelezettségével. Megjegyzi még a Fővárosi Ítéltábla, hogy egyebekben azt követően, hogy a per során a II. rendű alperes szolgáltatotta a felperes által korábban hiányolt könyvelési anyagokat, a felperes nem állt el a keresetétől, azaz nem állapítható meg az sem, hogy ezek perindítást megelőző szolgáltatása esetén a perindítás elkerülhető lett volna.

[52] Alaptalan volt a felperesnek a megismételt elsőfokú eljárás során felmerült perköltség állam általi viselésére vonatkozóan előterjesztett fellebbezési kérelme is, mivel a rPp. 78.§ (5) bekezdése nem a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárással kapcsolatban felmerült költségek viselésére vonatkozik, hanem az olyan esetekre, amikor a bíróság működésével összefüggésben és a bíróság érdekkörében merül fel, és adott esetben a felek megjelenéssel felmerülő költségei a bíróság, mint szervezetrendszer által elháríthatók lennének. Rögzíti továbbá a másodfokú bíróság, hogy az eljárás megismétlése – amellet, hogy az eljáró bíró ezt nem észlelte – azért vált szükségessé, mert a felperes olyan kereseti kérelmet terjesztett elő, amely tárgyalásra nem volt alkalmas.

[53] Fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján – az indokok részbeni kiegészítésével és pontosításával – helybenhagyta.

[54] A II. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére az eredménytelenül fellebbező felperest a rPp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a másodfokú bíróság, az ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2), (5) és (6) bekezdése alapján állapította meg az általa kifejtett tevékenységgel arányos, mérsékelt összegben.

Budapest, 2021. január 13.

Dr. Pusztai Anita

a tanács elnöke

Dr. Gráner Zsófia

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit

előadó bíró

bíró